Asiantuntijalausunto
johtava asiantuntija Berit Kiuru
28.9.2022

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Kuuleminen työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa 29.9.2022

Hallituksen esitys (HE 114/2022 vp) eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esityksessä (HE 114/2022 vp) ehdotetaan ulkomaalaislain työntekoa ja yrittäjyyttä koskevan sääntelyn muuttamista, tarkoituksena taata sujuvat ja nopeat maahanmuuttomenettelyt. Osaajapulaan vastaamiseksi tarvitaan laajasti erilaisia toimia ja sisäministeriön maahanmuutto-osasto katsoo esityksen tukevan osaltaan hallituksen tavoitetta edistää työperusteista maahanmuuttoa.

Maahanmuuttomenettelyn sujuvuuden kannalta on tarpeen kehittää kaikkia menettelyn vaiheita. Tästä näkökulmasta ja edustustojen rajalliset resurssit huomioiden on erittäin tärkeää kehittää sääntelyä siten, että suullisen kuulemisen voisi oleskelulupa-asiassa tehdä myös edustustoon työsuhteessa oleva henkilö, ja että kuuleminen voisi tapahtua etäyhteydellä Maahanmuuttoviraston toimesta.

Ehdotukset pidättäytymispäätöstä koskevan sääntelyn kehittämiseksi ovat niin ikään kannatettavia. Esityksen mukaan Maahanmuuttovirastolle tulisi toimivalta tehdä pidättäytymispäätös ja päätös voitaisiin jatkossa tehdä kaikissa tilanteissa, joissa oleskeluluvan myöntämisen peruste on työnteko. Työnantajien velvollisuuksia oleskelulupamenettelyssä on syytä laajentaa ja sanktiointisääntelyä uudistaa siirryttäessä riskiperusteiseen päätöksentekoon, jossa jälkivalvonta korostuu.

Esityksessä ehdotetaan säädettävän työnantajan sertifioinnista. Sertifioinnin edellytyksistä säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella, mikä on perusteltua, koska se mahdollistaisi tarvittavien muutosten tekemisen joustavammin kertyneen kokemuksen myötä. Edellytysten on toisaalta mahdollistettava sertifioinnin myöntäminen riittävän suurelle määrälle työnantajia, mutta toisaalta karsittava mahdollisia väärinkäytöksiä työvoiman hyväksikäyttö huomioiden.

Eduskunnan käsiteltävänä on sisäministeriön valmistelema hallituksen esitys (HE 99/2022 vp) ulkomaalaislain muuttamiseksi, jossa ehdotetaan pitkäaikaista viisumia koskevan 17 c §:n muuttamista. Pitkäaikainen viisumi olisi jatkossa mahdollista myöntää sertifioitujen työnantajien työntekijöille, sikäli kuin lakiin lisätään säännökset työnantajien sertifioinnista nyt esitettävällä tavalla. Hallituksen esityksiin (HE 99/2022 vp ja HE 114/2022 vp) sisältyy myös 17 c §:ä koskevia muutosehdotuksia, jotka on sovitettava yhteen eduskuntakäsittelyn aikana.